

FOSSEDUR: «multiMORF3» på papiret. Overtonar er sentralt.

Konsert for foss og trombone

To fossar (med side-elvar) og trombone er invitert når Knut Vaage fyller femti.

BODIL GARVIK
RUNE NIELSEN (foto)
bodil.garvik@bt.no

- Hattebergfossen i Rosendal. Og Steinsdalsfossen i Norheimsund, seier Knut Vaage.

- Der var vi, heile teamet, etter at eg hadde fått ideen om å ta opp lyd frå forskjellige fossar. No har vi sydd trombone-lydane saman med fosse-lydane, så det blir fosselyd på den eine sida av vektskål og trombone-lyd på den andre. Det ligg dei og morfar mot kvarandre ...

- Morfar?

- Ja, gnisser, kan du seie. Morning tyder ei slags endring i tilstand. Det er ikkje godt å seie kva lyd som er kva. Men det er stort rom for trombonisten til å leike seg, lover komponist Knut Vaage.

Lyd- og videokunst

Knut Vaage fyller 50 år 14. oktober. BIT20 Ensemble ville heidre jubilanten med konsert, dei har trass alt samarbeidd med Vaage sidan oppstarten for 20 år sidan. To konsertar blir det, den første i dag på Baroniet i Rosendal. Då spelar BIT20 Ensemble full konsert med musikk av Knut Vaage, inkludert urframføring av det splitter nye verket «multiMORF3».

- Multimorf tyder rett og slett at det går føre seg fleire slike endringar i tilstand samstundes på ulike nivå. Og det går frå veldig uvær til pent og vakkert, forklarer komponisten.

Vi treff Vaage i innspurten med å få «multiMORF3» ferdig. Difor kjem BIT20- og Harmonien-trombonist John-Arild Suther heseblende opp ni etasjar (heisen står) til Bergen sentrum for elektronisk kunst (BEK) i C. Sundts gate, og difor er lydkunstnar Thorolf Tuestad og videokunstnar H.C. Gilje allereie på plass med sine datamaskiner.

Medan Gilje manipulerer videoar frå fossane, gjør Tuestad det same med lyden. Mektig sus og dur; insisterande og meditativt om kvarandre.

- Det kom med nokre sauer også, så dei er med i verket, seier han.

Vil rekkje ut

- Ein kan ikkje ta som ei sjølvfølge at ein har ein stad å vise

MULTIMORFING: - Dei største stykka min er stort sett berre framført ein gong. Det har skjedd at eg ikke har hørt dei igjen på ti år, seier Knut Vaage. I kveld skal «multiMORF3» urframførest på Baroniet i Rosendal.

fakta

Knut Vaage

- Komponist frå Sunde i Kvinnherad, busett i Bergen. Sambaruar, tre døtrer.
- Utdanna pianist og komponist frå Griegakademiet og Norges musikkhøgskole. Kjend for å utforske grensene mellom improvisasjon og komposisjon.
- Tildelt TONO sin Edvardpris i 2003 for verket «Graffiti».
- Har mellom andre samarbeidd med forfattarar som Jon Fosse, Torgeir Rebolledo Pedersen, Ove Røsbak og bestefaren, Ragnvald Vaage.
- Fikk publikumsprisen under Armel Opera Competition i Ungarn i 2010 for familieoperan «Veslefrikk», produsert av Den Nye Opera.
- Har saman med Torgeir Rebolledo Pedersen levert operaen «Khairos» til Den Norske Opera. Skal settest opp i februar 2013.

fram samtidsmusikk. Etter 100 års modernisme må ein framleis jobbe for å få fram samtidsmusikken. Ein må freiste å kome ut til flest mogleg, seier Knut Vaage.

- Kva går folk glipp av dersom dei ikkje hører på samtidsmusikk?

- Ein dialekt, eit mangfold i å bli overraska. Samtidsmusikken uttrykkjer klangfargen i vår tid på ein annan måte enn populærmusikken gjør. Den utgjer små forskyvingar i tidsbiletet. Det same skjer i biletkunst og litteratur, til dømes. Folk som ikkje hører på samtidsmusikk går difor glipp av noko som skjer i deira eiga tid.

Men det er aldri for seint, trøystar komponisten.

Store bokstavar, mykje energi

- Ein kan kople seg på i vaksen alder. Men eigentleg er «samtidsmusikk» eit forusta omgrep. Det kan jo vere alt frå perfekt harmoni til bråk. Omdømet gir

eigentleg ikkje mening. Men vi har ikkje noko betre omgrep.

Nokon modernist er Vaage ikkje, meiner Vaage.

- I modernismen er det om å gjere å halde seg rein i forma. Det gjer ikkje eg. Og eg er ikkje minimalist, men maksimalist - store bokstavar og mykje energi! Men eg er takksam overfor modernismen. Den som ein gong har hørt Alban Bergs opera «Wozzeck», og tek den på alvor, vert forandra. Det er teikn på at ein har hatt ei god kunstoppleving. Noko som gjer at du i framtida har fått eit nytt referansepunkt.

Slike opplevelsar kan også andre musikkjangler gi, og ein god roman, eller eit dikt for den saks skuld, poengterer han.

- Men det er ingen garanti at ein får ei slik oppleveling når ein går på ein samtidsmusikk-konsert. Særskilt ikkje når ein

er blitt vaksen. Då blir ein meir forherda; opplevelsunkie som jaktar på store opplevelingar. Men det er viktig å vere open.

Medisin mot skrikande babyar

- Korleis skal samtidsmusikken skaffe seg meir publikum?

- Byrje med å indoktrinerer borna! Små babyar er glade i glissandoar - du kan plystre ein glissando, så sluttar dei å hyle. Eg har prøvd sjølv!

Etter Rosen-dal held musikk-delen av femti-årsjubileet fram med konsert søndag 14. august i Trold-salen på Troldhaugen, der BIT20 vil presentere Knut Vaage sitt verk «Odyssé»; ein sitatleik med Grieg.

Sjølve bursdagen er 14. oktober. Dagen skal feirast med fest på Verftet. Verk signert jubilanten står ikkje på programmet den kvelden.

Det er ikke godt å seie kva lyd som er kva

KNUT VAAGE, KOMPONIST

Galtung om 22. juli

Den kjende professoren Johan Galtung held føredrag på Baroniet i morgen kveld, nærmere bestemt i Den røde sal.

Fredsfolkene sitt føredrag skulle opphavleg omhandla

«Litt om fred, om Norge, og om å vera profet i eige land». Men etter terroråtaka i Oslo og på Utøya, har Galtung valt å endra tittel og innhold til «Litt om fred, om Norge, og om 22. juli». Interessant blir det heilt sikkert uansett.

Galtung (født 1930) studerte matematikk og sosiologi i

Oslo og Bergen. Etter at han var professor ved Columbia University i New York, kom han tilbake til Norge og starta PRIO, Institutt for Fredsforskning i Oslo i 1959. Han var verdas første professor i fredsforskning ved

Universitet i Oslo 1969-77. Galtung har mekla i over hun-

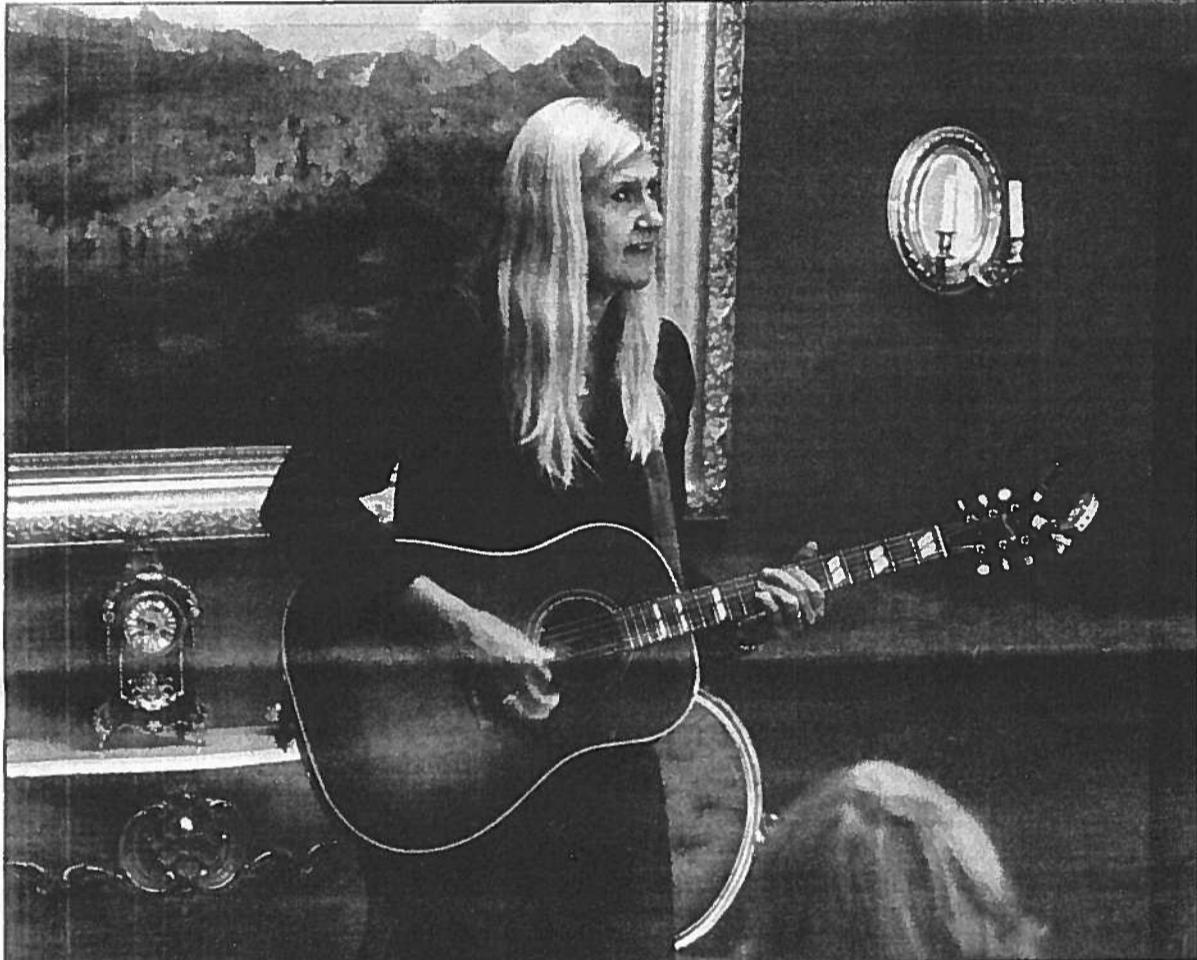
dre konfliktar, og utgitt omlag 150 bøker.

Morten Nygård
morten@grenda.no

Professor Johan Galtung held føredrag på Baroniet i morgen kveld. (Pressefoto).

Stemningsfullt besøk

Anne Grete Preus er eit sikkert kort i Baroniet sin raude sal.

«Besøk» med tekst av Jens Bjørneboe var blant vise-ne ei opplegg Anne Grete Preus serverte publikum i Den røde sal.

Anne Grete Preus er blant dei trufaste sommarartistane på Baroniet, og fredag kveld heldt ho to konsertar på slottet. Ho gjorde entré i svarte klede frå topp til tå, men hennar breie

smil avslørte tydeleg at ho var glad for å vera attende.

– Det er veldig hyggeleg å vera tilbake på den vakraste konsertscena eg har i løpet av året, med det penaste publikummet, smi-

gra ho.

Sjølv om konserten opna med ein sommarleg tone i vakre «Sommerfuglvinger», gjorde Preus det raskt klart at det er umogleg å vera musikar utan å vera prega av det som har skjedd i landet vårt. No sette heldigvis ikkje det eit for sterkt preg på repertoaret, og at Bjørneboe sin antikrigssong «Vise om byen Hiroshima» vart framført var berre rett og rimeleg.

Kongen

Anne Grete Preus ved gjekk at ho var blitt ein stor fan av Kongen.

– Han verkar rett og slett som ein hyggeleg fyr, konkluderte ho.

Ho viste til Kongen sin nyttårstale i 2008, same året Blå kors fekk inntektene frå TV-aksjonen. Kong Harald hadde møtt barn med alkoholproblem i familien, og i talen oppmoda han om «å læra oss å se det vi ser». Denne linja inspirerte Preus til å skriva «Lær meg», som ho spelte på salen sitt gamle piano.

Ein konsert med Anne Grete Preus kan eigentleg ikkje gå feil, til det har ho altfor mange klassikarar i songboka si. Men «Born-

holm kafé» frå 2009, som ikkje er blant hennar mest kjente, var kanskje kveldens høgdepunkt.

– Vi som er frå Norge bur i ein utkant. Men sentrum i livet er der vi sjølv er, introduserte ho denne komposisjonen med.

Overraska

Avslutningsvis følgde det sterke trekløveret «Fryd», «Har alt» og «Millimeter». Hovudtyngda av konserten framførte artisten ståande rett opp og ned med gitaren sin, heilt utan tekniske hjelpemiddlar. Det skapte ein ekstra nærelik til publikum, noko som vart forsterka ved at deler av repertoaret vart bestemt undervegs. Til dømes kom ho inn til ekstranummer og spurde kva vi ville høre. Ein neve var raskt i veret og føreslo «Verden er et vakkert sted».

– Oi, det må vi prøva å få til, sa ein overraska musikar.

Men det viste seg å vera eit usedvanleg godt forslag. Siste nummer var Erik Bye sin «Vår herres klinkekuler», og den gjorde Preus næraast til sin eigen.

Morten Nygård
morten@grenda.no

Hattebergsfossen i konsert

Komponist Knut Vaage frå Sunde fyller 50 år i haust. I det høvet vert det ei heilt spesiell urframføring på Baroniet fredag kveld.

Musikarane frå BIT20 Ensemble i Bergen har samarbeida med Vaage sidan oppstarten deira for over tjue år sidan. Dei ønskjer derfor å heidra den dyktige komponisten med to konsertar, kor av éin går av stabelen i Borggården i Baroniet.

– Konserten er fullt og heilt i regi av det profesjonelle BIT20 Ensemble, og det vert ein tydeleg todelt konsert. I første del framfører dei to stykke eg har komponert, «Moment» og «Odyssé». I den andre delen

vert det ei urframføring av eit heilt spesielt, nykomponert verk: «multiMORF 3 for trombone og foss», der trombonen smelte saman med lyden av fossefall, fortel Knut Vaage til Grenda.

Ideen til det svulstige og nyskapande lydverket av Vaage vart til etter at trombonist John-Arild Suther var på teltur og vakna opp til lyden av ein foss.

– Min teori er at lyden av ein foss inneheld alle tonane som finst. Utfordringa har vore; korleis systematisera noko der alle tonane er representerte? Det synest eg vi har løyst på ein snedig måte, der trombonen og fossen spelar saman, og der vi tydeleg viser at fossen og trombonen treff

kvarandre i overtonespektret, forklarer Vaage.

Nytt møte

Energitettleiken i såkalla kvit støy, som fossen avgjer, er konstant. Vaage forklarer at bruken av denne lyden, saman med trombonen, derfor skaper ein sterk energi som publikum kan sjå fram til å oppleva.

– Det heile er veldig bearbeidd. Ein møter ikkje berre lyden av ein foss, den kan ein møta åleine, ute i naturen, når ein vil. Det som skal skje i Borggården, ved hjelp av instrument, elektronikk og video, er at ein møter fossen på ein heilt ny måte, lokkar Vaage.

Fossane det er teke lydopp-

tak av er Hattebergsfossen i Rosendal og Steindalsdalsfossen i Norheimsund. John Arild Suther spelar trombone, Thorolf Thuestad står for elektronikken/lyddesignet, medan HC Gilje står bak videoen. Baldur Brönningen er dirigent, medan professor Gunnar Danbolt skal introdusira stykket for publikum.

– Det vert på mange måtar ei moderne stykke publikum skal få oppleve, men eg vil påstå at det ikkje er vanskeleg å høyra på av den grunn. Eg trur og vonar at publikum får seg ei heilt spesiell oppleveling, og stykket skal etter urpremieren i Baroniet framførast ute i den store verda i haust, seier den spente jubilanten.

Knut Vaage vert hylla med koncert i Baroniet fredag kveld. (Arkivfoto.)

Elisabeth Berg Hass
elisabeth@grenda.no

Tips oss: Hjelp oss å gi deg den beste pulsdekningen

Ann Kristin
Ødegård
413 30 099
ann.odegard@ba.no

Karen
Mortensen
977 86 741
karen.mortensen@ba.no

Tove
Gulbrandsen
934 31 251
tove.gulbrandsen@ba.no

Nils Olav
Severås
911 43 610
nils.severas@ba.no

Frank
Johnsen
909 79 841
frank.johnsen@ba.no

Per Randers
Haukaas
918 45 604
per.haukaas@ba.no

Bjørn Ove
Mørch Larsen
481 50 034
bjorn.larsen@ba.no

Ørjan
Nilsson
928 098 88
orjan.nilsson@ba.no

Innbrudd

Det har vært innbrudd i huset til avdøde Amy Winehouse. The Sun skriver at sangerens far, Mitch, er rasende etter at han angivelig oppdaget at noen har tatt kopler og stålet utgitt låter, diktbøker og brev. Mitch Winehouse tror en av sangerens bekjente kan ha sneket seg inn i huset til datteren.

Setter Grieg inn i samtids-musikk

- Hadde det vært på Griegs tid måtte jeg spurt om lov, sier Knut Vaage. Han blander Grieg og modernistisk musikk, og verket fremføres på Troldhaugen.

BERGEN

Ann Kristin Ødegård
ann.odegard@ba.no

- Jeg har plukket et opus med lyriske stykker av Grieg som jeg synes er spesielt bra. Og så har jeg re-komponert det, forteller Knut Vaage.

«Odyssé» var et bestillingsverk fra bergenskomponisten i 2002, men nå blir det fremført av BIT20 ved Edvard Griegs hjem i Troldsalen.

- Det er kanskje litt lite ærbødig å tutke med de store mestrene. Det gjør jeg ganske mye, sier Vaage med et smil. Og viser til at det tidligere i musikkhistorien var vanlig å bruke ideene til hverandre. Men Knut Vaage tror verket er ærbødig til Grieg.

- Det er på en måte en fordypning i Griegs univers, der jeg kan tillate meg å være ganske frekk.

- Hva tror du de som elsker Griegs musikk vil synes?

- Nå skal det jo fremføres i Griegs høyborg. Jeg har aldri hørt noe negativt om dette stykket før. Det er antakelig noen der ute som klarer å irritere seg over det. Men det fins viktigere ting å irritere seg over i dag. Alle DJ-er gjør jo det samme, mener Vaage.

Komponisten fyller 50 år i høst, og BIT20 fremfører også hans «Multimorf 3» for trombone og foss på Baroniet i Rosendal i kveld. Det spilles i tillegg i København under Integra-festivalen.

RESPEKTFULLT:
- Jeg er en person som har kjærlighet til Griegs musikk, sier komponisten Knut Vaage.
FOTO: OBSERVATORIET

“Det er en slags samta-le med Grieg med positivt fortegn.”

KNUT VAAGE OM VERKET «ODYSSE».

Dyr folkefest: Bruker flere hundre tusen på å flytte scenen

Mye frem og tilbake

For Bergensfilharmonien vil ikke spille på Bergenhus Festning.

BERGENHUS

Frank Johnsen
frank.johnsen@ba.no

Scenebygget på Bergenhus Festning har vært brukt på konserterne med Joe Cocker og Kim Larsen.

Det skal også brukes der på konserterne med John Olav

Nilsen & Gjengen og Kaizers Orchestra.

Men i mellomtiden skal den på en aldri så liten utflykt...

Rigges opp og ned og opp

Til helgen skal nemlig Bergen Filharmoniske Orkester kjøre sin årlige gratiskonsert i Bergen i morgen, blant annet med Lars Vaular og Young Dreams.

Det skal foregå på Torgallmenningen.

Derved må scenen må rigges ned på Plenen, flyttes innover i sentrum, rigges opp der, for så å tas ned igjen et-

terpå - og flyttes tilbake til Plenen for ny opplegg.

Torgallmenningen

Bakvendt?

- Kanskje det. DNB Nor og vi har et mål om å etablere denne folkefesten på Torgallmenningen, midt i byens hjerte. Dette er det beste byrommet for en slik konsert, sier Henning Maalsnes i BFO til BA.

Klokken 1900 i morgen braker det dermed løs med Bergensbølgen i symfoni. Gratiskonserten - som altså skjer på Torgallmenningen - hu-

ser blant andre Lars Vaular, Young Dreams og Ragnhild Hemsing, samt Harmonien selv.

- Det gikk ikke an å flytte arrangementet?

- Vi vurderte å gjøre det på Plenen, siden scenen sto der, men alle var veldig klar på at vi ville til Torgallmenningen, sier Maalsnes.

PS: Hvis det kommer 10 000 publikummere, gir DNB Nor 100 000 kroner til Kirkens Misjon.

...ER LIKE LANGT: Denne scenen skal brukes på «Bergensbølgen i symfoni» på Torgallmenningen. Å flytte den frem og tilbake

Vaage i Baroniet Rosendal

KONSERT: Komponisten Knut Vaage fyller 50 år i høst. BIT20 Ensemble har samarbeidd med han heilt siden starten av ensemblet for over 20 år sidan og vil heidra komponisten, med bustad Bergen og fødestad Sunde i Kvinnherad, med to konserter. Programmet inkluderer urframføring av stykke for trombone og foss med elektronikk og video.

Fredag 12. august speler BIT20 Ensemble ein full konsert med musikk av Knut Vaage i Baroniet Rosendal. Programmet inkluderer urframføring av multiMORF3, eit heilt nytt verk for trombone, elektronikk og video, laga av Vaage i samarbeid med videokunstnar HC Gilje og lydkunstnar Thorolf Thuestad. Som basis for stykkets elektroniske materiale og

video er blant anna lyd- og videooppakt av Hattebergsfossen.

Sundag 14. august presenterer BIT20 Vaages verk Odyssé, der han leikar med sitat frå Grieg, på konsert i Troldsalen.

Stormønstring av kystkultur

**Den offisielle
opninga skjer i Os
no på laurdag, men
Sunnhordland kjem
sterkt med ei rekke
tilskipingar.**

Den tradisjonelle verva-
dagen på Jensaneset i
Sagvåg har vore eitt av dei
faste bidraga i Stord kom-
mune i Kystsogevekene.

– Vervadagen utgår
diverse i år, grunna diverse
grunnarbeid i området, står
det å lesa i programmet for
den femtande utgåva av
Kystsogevekene.

Ting skjer likevel på
Stord. Baking og pilebinding
er noko av det du kan
oppleva på den opne
dagen i Sunnhordlands-
tunet ved Sunnhordland
museum på Leirvik 3.
september. Helga etter
skjer det store ting på
Huglo.

– Der vert der snor-
klipping av ei gravrøys frå
bronsealderen, foredrag og
aktivitetar og born kledde
i bronsealderklede, for-
klarer Lena Eikeland Kut-
schera, dagleg leiar i
Stiftinga Kystsogevekene.

200 tilskipingar

Det er NRK-profilen Dag
Lindeberg som står for
den offisielle opninga på

Osøyro laurdag. Etter det
går det slag i slag med om
lag 200 tilskipingar i dei
20 kommunane frå Sveio i
sør til Gulen i nord som er
med i samarbeidet, fram til
avslutning 18. september.

På Bømlo vert det både
Kystsogedagar i Langevåg
og Kanaldagane, her vert
det også Goddodagar og
Brandasunddagar. I
Moster Amfi blir det ei
eiga kystsogeutstilling, og
på Espesvær kan du vera
med på kystsogedagen i
Baadehuset.

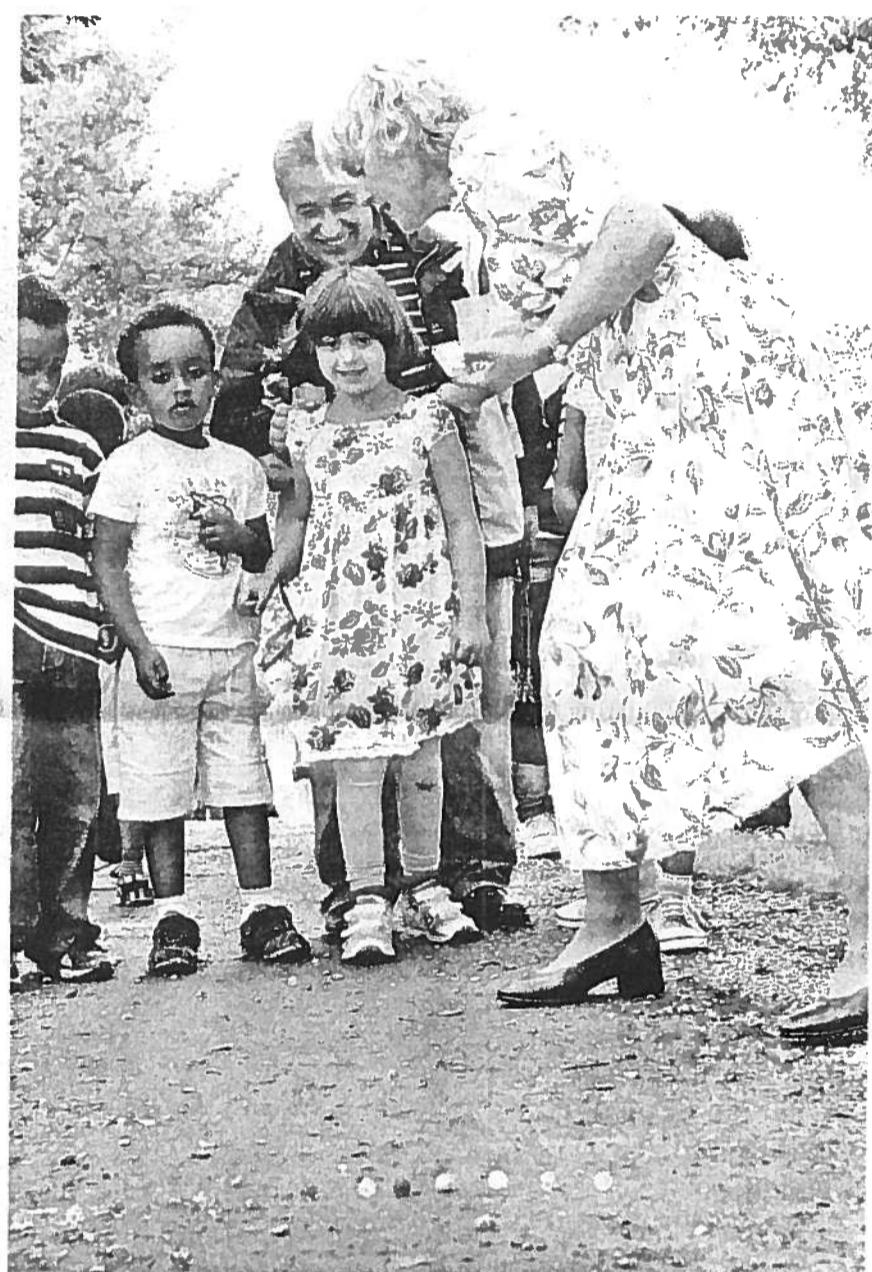
I Sveio inviterer
kystlaget ut på sjøen - ut i
båt, og det vert også høye
til å få med seg temadag
om kjøkentekstilar i Sjø-
huset i Buavåg. Kyst-
kulturdagane på Sunde er
Kvinnherad sitt bidrag, på
Fitjar kan du høyra forteljinga
om Madli under
apalen 1. september. Det
er Johanne Øvstebø
Tvedten som fortel, bygd
på Jens Tvedt sine
romanar Madli und'
apalen og Guds løn.

LARS MÆLAND

lars@sunnhordland.no

Johanne Øvstebø Tvedten skal i
aksjon som forteljar på Fitjar
under Kystsogevekene, då det
også blir ny open dag ved
Sunnhordland museum. Her
instruerer Øvstebø Tvedten
Mussi (5) og Julianas (6) i eit
somisk klinkekulespel.

ARKIVFOTO

dvdnytt KRISTIAN SOLTVEDT

Pakistansk skrekk

I norske butikkhyller kan du no finna noko så sjeldan som ein pakistansk skrekkfilm. Det som skal vera landets aller første splatter-film er ein underleg miks av rotne zombiar og dysfuskjonelle familiar fulle av innnavl. Filmen er laga som ein hyllest til skrekkfilmkongen George A. Romero sine klassiske zombiefilmar sett frå eit pakistansk perspektiv.

I den fantasifulle historia har fem unge menneske køyrd seg vill på veg til rockekonsert. Det går snart opp for dei at dei ikkje er åleine ...

Området er nemleg fullt av menneskeetande zombiar. Marerittet skyt heretter fart og blir meir og meir skummelt. Brått

dukkar det nemleg opp ein frykteleg skapning som er iført ein blodig burka og har ei morgonstjerne i handa.

Det kan nemnast at filmens originaltittel «Zibakhana», tyder «Slakteri» - ein tittel som passar som hand i hanske med handlinga ...

2-diskaren inneholder i tillegg kultfilmen «Dracula in Pakistan» frå 1967 og dokumentar, musikkvideo, etc. Ein DVD for deg som likar filmar litt utanom det vanlege!

Nytt frå Jackson

Regissør Peter Jackson si karriere skaut for alvor fart med «Lord of the Rings»-filmane. Mannen frå New Zealand er ein sær dyktig filmskapar og er no DVD-aktuell

med filmen «The Lovely Bones». Me møter her talentfulle skodespilarar som Mark Wahlberg, Rachel Weisz, Susan Sarandon og Michael Imperioli.

Den usedvanlege historia handlar om livet til ei ung jente, og ikkje minst om livet hennar i det hinsidige.

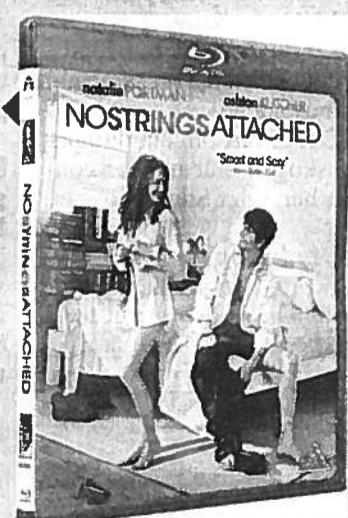
Når 14 år gamle Susie Salmon blir drepen, etterlater ho seg eit liv som berre såvidt hadde byrja. Frå staden sin i ei rar, men vakker mellomverd, må ho no hjelpe faren sin med å finna mordaren og beskytta familien før ho kan gå vidare. I den nervepirrande thrilleren er spenning og kjærleik dei store stikkorda. Blu-ray/DVD-en inneholder også m.a. ein introduksjon av Jackson sjølv.

Vakre Portman i komedie

«No Strings Attached» møter me Natalie Portman og Ashton Kutcher i hovudrollene. Suksess-komedien fekk varm kritikk også frå media, og i magasinet Elle blei den omtala som «Smart and Sexy»....

Filmen omhandler to single vener som bestemmer seg for å gå til sengs saman. Emma er ein travel lege som ser ut til å ha funne den perfekte løysninga når ho tilbyr bestevenen Adam eit reink fysisk forhold med berre eit vilkår: Ingen forpliktelser...

Spørsmålet er om dei kan bevara venskapet opp i det heile.

Les fleire omtalar på
sunnhordland.no